

Bruxelles, 13 noiembrie 2025
(OR. en)

15410/25

CULT 128	EMPL 514
AUDIO 111	GENDER 200
CULT HERIT 25	DIGIT 240
EDUC 445	TOUR 23
JEUN 236	MI 907
COMPET 1161	ENV 1222
SAN 743	PROCIV 148
DISINFO 100	RECH 501
RELEX 1475	NDICI 10
FREMP 333	FIN 1352
AG 181	

NOTĂ DE ÎNSOȚIRE

Sursă:	Secretara Generală a Comisiei Europene, sub semnătura dnei Martine DEPREZ, Directoare
Destinatar:	Dna Thérèse BLANCHET, Secretară Generală a Consiliului Uniunii Europene

Nr. doc. Csie:	COM(2025) 785 final
Subiect:	COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR Busola pentru cultura Europei

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor documentul COM(2025) 785 final.

Anexă: COM(2025) 785 final

Bruxelles, 12.11.2025
COM(2025) 785 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Busola pentru cultura Europei

{SWD(2025) 785 final}

Busola pentru cultura Europei

1. Introducere

Europa este un centru dinamic al diversității culturale, renumit pentru limbile sale, patrimoniul cultural, expresiile artistice și inovațiile creative. Europa are mai multe situri ale patrimoniului mondial UNESCO de importanță culturală, naturală sau mixtă decât orice altă regiune din lume. Ea este patria diversității lingvistice, cu peste 24 de limbi oficiale ale UE și peste 60 de limbi regionale sau minoritare. Această bogăție culturală este o dovadă a istoriei și memoriei comune a Europei și o forță motrice care îi modelează viitorul, promovează un sentiment european de apartenență și consolidează valorile europene, după cum atestă 87 % dintre cetățenii care consideră cultura și patrimoniul cultural ca fiind esențiale pentru a se simți mai europeni¹.

În Europa, diversitatea culturală este sărbătorită, protejată și reimaginată în permanență. Ea oferă artiștilor și profesioniștilor din sectorul cultural un teren propice pentru a crea, a inova și a împinge limite. Moștenirea culturală și dinamismul Europei încurajează schimburile, dialogul și înțelegerea reciprocă între comunități și generații.

Activitățile culturale și implicarea în bogatul patrimoniu cultural al Europei sunt esențiale pentru modul nostru de viață european. Datele arată că societățile cu o participare culturală mai mare sunt mai deschise, mai tolerante, mai democratice și mai solide din punct de vedere economic², iar consumul cultural este eficace în combaterea urii³. Totodată, s-a demonstrat că participarea la activități culturale sporește probabilitatea de a vota, de a face voluntariat și de a participa la activități comunitare⁴. Ea contribuie la coeziunea socială și teritorială și la reziliență, precum și la îmbunătățirea sănătății și a bunăstării. 87 % dintre europeni sunt de acord că participarea la activități culturale sau la evenimente artistice le îmbunătățește bunăstarea emoțională sau fizică.

În plus, sectoarele și industriile culturale și creative din Europa sunt esențiale pentru stimularea inovării și a competitivității, pentru crearea de locuri de muncă, pentru promovarea turismului durabil și pentru sporirea atractivității regiunilor și orașelor noastre. Cele peste 2 milioane de întreprinderi care alcătuiesc industriile culturale și creative din UE generează o valoare adăugată de aproximativ 199 de miliarde EUR și au 7,9 milioane de angajați în întreaga Europă⁵.

La nivel internațional, peisajul cultural dinamic al Europei este o sursă de putere discretă și un atu în materie de reputație. El facilitează instituirea de parteneriate internaționale reciproc avantajoase, consolidează implicarea la nivel mondial și sprijină procesul de extindere a UE.

În același timp, importanța strategică a culturii pentru Europa este subestimată și nu a fost încă valorificată pe deplin. Într-o eră a schimbărilor rapide și complexe, a tensiunilor geopolitice, a acțiunilor străine de manipulare a informațiilor și a ingerințelor străine, a mișcărilor antidemocratice, a crizei climatice, a schimbărilor tehnologice și a tranziției digitale, Europa

¹ [Europeans' attitudes towards culture \(Atitudinea europenilor față de cultură\) – mai 2025 – sondaj Eurobarometru.](#)

² O colecție extinsă de dovezi poate fi găsită în studiul intitulat [Culture and democracy, the evidence \(Cultura și democrația, dovezi\) – Oficiul pentru Publicații al UE.](#)

³ Idem.

⁴ Idem.

⁵ Cifre pentru 2024. Sursă: [Statisticile în domeniul culturii – ocuparea forței de muncă în domeniul cultural – Statistici explicate – Eurostat.](#)

trebuie să recunoască și să valorifice potențialul culturii de a face față acestor probleme prezente.

Sectoarele și industriile culturale și creative se confruntă cu provocări specifice, inclusiv amenințări la adresa libertății artistice, condiții de muncă precare, inegalități în ceea ce privește accesul la cultură, creșterea concurenței la nivel mondial și probleme privind drepturile de proprietate intelectuală legate de IA. De asemenea, prin utilizarea noilor tehnologii, aceste sectoare își pot îmbunătăți și mai mult producția creativă și potențialul de inovare, dar și accesibilitatea culturii și implicarea publicului.

În pofida progreselor semnificative înregistrate în ultimii ani prin intermediul agendelor europene pentru cultură⁶ și al planurilor de lucru în domeniul culturii⁷, UE nu dispune încă de un cadru strategic adaptat exigențelor viitorului pentru a include și a consolida în mod consecvent rolul culturii în procesul de elaborare a politicilor. Acesta este motivul pentru care Orientările politice ale președintei von der Leyen, intitulate „Europa – în fața unei alegeri”, au început prin a sublinia importanța diversității și a patrimoniului cultural al Europei pentru viitorul Europei. De asemenea, Agenda strategică a Consiliului European⁸ a recunoscut necesitatea de a promova diversitatea și patrimoniul cultural, în timp ce Parlamentul European⁹, Consiliul¹⁰ și părțile interesate au subliniat importanța unui cadru strategic al UE pentru cultură.

Ca răspuns la aceste apeluri, Comisia prezintă **Busola pentru cultura Europei, care stabilește o viziune și identifică inițiative emblematice**. Recunoscând potențialul culturii de a uni, busola este însoțită, de asemenea, de un **proiect de declarație comună care urmează să fie aprobat de Parlamentul European, Consiliu și Comisie**. Pentru ca UE să prospere, ea trebuie să plaseze cultura în centrul viziunii sale politice și al strategiei sale sociale și economice. Busola pentru cultură va servi, de asemenea, drept ancoră strategică pentru cultură în cadrul financiar multianual (CFM) 2028-2034¹¹.

2. Viziunea: Europa pentru cultură, cultura pentru Europa

Busola pentru cultură este concepută pentru a valorifica la maximum potențialul culturii pentru indivizi, societăți și teritorii și pentru a se asigura că cultura este esențială pentru unitatea, diversitatea și excelența europeană. Ea se bazează pe **o viziune strategică** în care Europa susține cultura și cultura susține Europa:

„Europa pentru cultură”: Peisajul cultural bogat al Europei face parte integrantă din identitatea și dezvoltarea Uniunii. Orice persoană are dreptul de a crea cultură și de a participa la aceasta, de a se bucura de libertatea fundamentală de exprimare artistică și de a participa liber la crearea și la exercitarea culturii. Busola pentru cultură își propune să integreze cultura ca dimensiune-cheie în toate strategiile și politicile relevante, precum și în instrumentele de finanțare corespunzătoare. Astfel se recunoaște valoarea intrinsecă, societală, civică și economică a culturii și rolul său de bun public fundamental. Prin politici și investiții adaptate, Busola pentru cultură va ajuta sectoarele culturale să prospere, să inoveze și să concureze la

⁶ Cea mai recentă: [Comunicarea Comisiei intitulată „O nouă agendă europeană pentru cultură” \(COM/2018/267\)](#).

⁷ Cel mai recent: [Rezoluția Consiliului privind Planul de lucru al UE în domeniul culturii pentru perioada 2023-2026 \(2022/C 466/01\)](#).

⁸ [Agenda strategică 2024-2029](#).

⁹ Rezoluția Parlamentului European din 14 decembrie 2022 referitoare la punerea în aplicare a Noii agende europene pentru cultură și a Strategiei UE pentru relațiile culturale internaționale (2022/2047 (INI)).

¹⁰ A se vedea nota de subsol 7.

¹¹ Propunerea Comisiei Europene privind cadrul financiar multianual 2028-2034, prezentată la 16 iulie 2025, permite finanțarea culturii de către UE prin mai multe instrumente. [EUR-Lex - 52025DC0570R\(01\) - RO - EUR-Lex](#).

nivel mondial. Deși este concepută să fie transversală, ea recunoaște și valorizează caracteristicile specifice ale fiecărui sector cultural în parte.

„**Cultura pentru Europa**”: UE va valorifica bogata diversitate culturală, patrimoniul cultural și creativitatea Europei pentru a consolida reziliența democratică, a spori coeziunea socială, economică și teritorială, a stimula bunăstarea oamenilor și a spori competitivitatea și potențialul de inovare al Europei. Busola pentru cultură urmărește să promoveze și să ridice cultura ca expresie a istoriei și a valorilor comune ale Europei, servind în același timp drept catalizator puternic pentru reziliența societății. Prin intermediul culturii, UE își poate consolida rolul de lider mondial în domeniul culturii și creativității, bazat pe înțelegere reciprocă, cu acțiuni ancorate în valorile UE.

În acord cu această viziune, Busola pentru cultură va orienta politicile UE către **patru direcții principale**, sprijinite de acțiuni orizontale de mobilizare a investițiilor în cultura europeană:

- 1) o UE care susține și **consolidează valorile și drepturile culturale europene**;
- 2) o UE care **împuternicește artiștii și profesioniștii din sectorul cultural și sprijină oamenii**;
- 3) o UE care se bazează pe cultură și pe patrimoniul cultural pentru a **deveni mai competitivă, mai rezilientă și mai solidară**;
- 4) o UE care **promovează relațiile și parteneriatele culturale internaționale**.

UE va avea nevoie de un angajament politic mai puternic și de noi instrumente de politică pentru a pune în aplicare Busola pentru cultură. Acesta este motivul pentru care Comisia:

- va propune o **declarație comună** interinstituțională care să fie convenită **între Parlamentul European, Consiliu și Comisie**, intitulată „Europa pentru cultură – cultura pentru Europa”, care va contura și va reafirma angajamentul politic față de principiile-cheie ale politicii culturale în Europa;
- va publica periodic un **raport privind starea culturii în UE** pentru a oferi informații cu privire la peisajul cultural european și pentru a evalua progresele înregistrate în ceea ce privește dezvoltarea ecosistemului cultural și creativ, punând un accent deosebit pe libertatea artistică;
- va institui un **dialog structurat la nivelul UE** cu părțile interesate din sectoarele culturale și creative pentru a discuta despre Raportul privind starea culturii și despre progresele înregistrate în ceea ce privește îndeplinirea direcțiilor principale ale Busolei pentru cultură. Acest dialog va servi drept platformă pentru schimburi, cocreare și alinierea politicilor;
- pentru a sprijini Raportul privind starea culturii, va crea un **centru de date culturale al UE** pentru a colecta și analiza date și informații culturale, pentru a monitoriza tendințele și evoluțiile și pentru a pune în comun cele mai bune practici¹². De asemenea, Comisia va coopera cu statele membre ale UE și cu birourile lor de statistică, precum și cu organizațiile internaționale relevante, pentru a continua îmbunătățirea statisticilor culturale ale UE și pentru a sprijini elaborarea de politici bazate pe date concrete.

¹² Datele privind sectorul audiovizual vor fi furnizate în continuare de Observatorul European al Audiovizualului și de Raportul Comisiei privind perspectivele mass-media europene.

3. O UE care susține și consolidează valorile și drepturile culturale europene

Democrația, libertatea, diversitatea și egalitatea sunt valori care se consolidează reciproc, iar UE și statele sale membre au responsabilitatea comună de a le susține. Libertatea de a crea cultură și de a lua parte la aceasta fără bariere este consacrată la articolul 27 din Declarația universală a drepturilor omului¹³ și la articolul 13 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene¹⁴. Aceste drepturi sunt esențiale pentru a ajuta persoanele și comunitățile să se exprime liber, să participe la dialog, să celebreze diversitatea culturală, să promoveze artele, să conserve patrimoniul cultural și să își imagineze viitorul. Acestea sunt principiile de bază ale Busolei pentru cultură.

3.1. Protejarea libertății artistice

Cultura și creativitatea prosperă numai dacă se asigură libertatea de exprimare creativă. Protejarea acestei libertăți trebuie să fie piatra de temelie a oricărei societăți democratice și deschise și reprezintă un indicator puternic al sănătății democratice a unei societăți. În UE, protejarea libertății artiștilor și a lucrătorilor din domeniul cultural de a crea fără cenzură sau intimidare și de a-și exprima opiniile cu privire la chestiuni de interes public este o responsabilitate colectivă. Cu toate acestea, continuă să apară rapoarte¹⁵ privind ingerințe nejustificate care afectează independența instituțiilor culturale, utilizarea așa-numitelor legi privind moralitatea, cenzura sau intimidarea artiștilor și chiar autocenzura.

În condițiile în care democrația și societatea civilă se află sub presiune la nivel mondial, astfel de cazuri trebuie documentate, monitorizate îndeaproape și trebuie luate măsuri pentru a oferi refugii artiștilor aflați în pericol și artiștilor strămutați¹⁶. Statele membre și instituțiile UE ar trebui să se asigure că politicile, cadrele juridice și practicile lor administrative sprijină libera creație, exprimare și circulație artistică. Europa ar trebui să acționeze pentru a proteja libertatea artistică și pentru a spori gradul de conștientizare în vederea promovării acesteia.

Acesta este motivul pentru care Comisia va include în mod sistematic în viitorul său raport privind starea culturii în UE **un accent specific pe experiențele artiștilor în ceea ce privește libertatea artistică**. Acest lucru va contribui, de asemenea, la **protejarea libertății artistice** prin intermediul politicilor și programelor actuale și viitoare ale UE, în special în viitorul program **AgoraEU** propus, ca parte a următorului buget pe termen lung al UE. Protejarea libertății artistice este, de asemenea, o parte relevantă a structurii democratice mai largi a societăților noastre, iar scutul european pentru democrație urmărește să protejeze și să promoveze democrația și reziliența societății pe termen lung.

3.2. Promovarea diversității culturale și lingvistice

Diversitatea culturală și lingvistică se află în centrul proiectului european și reflectă mottoul „Unită în diversitate” al UE. Angajamentul de a păstra această diversitate este o condiție prealabilă a suveranității culturale și a culturii democratice europene. Acesta este motivul pentru care UE este semnatară de drept a Convenției UNESCO din 2005 privind diversitatea expresiilor culturale¹⁷.

UE protejează, dezvoltă și promovează în mod activ diversitatea culturală și lingvistică prin politicile și programele sale și, astfel cum se prevede în Orientările politice ale președintei von

¹³ [Declarația universală a drepturilor omului | Organizația Națiunilor Unite](#).

¹⁴ [Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene](#).

¹⁵ [Consiliul European, 2023. Free to Create: Artistic Freedom in Europe](#) (Libertatea de a crea: libertatea artistică în Europa).

¹⁶ [Concluziile Consiliului privind artiștii aflați în situații de risc și artiștii strămutați 2023/C 185/09](#).

¹⁷ [Convenția din 2005 privind diversitatea expresiilor culturale | Diversitatea expresiilor culturale](#).

der Leyen, va continua să depună eforturi pentru protejarea drepturilor persoanelor care aparțin minorităților în Europa. În perioada 2021-2024, programul „Europa creativă” a sprijinit 670 de parteneriate culturale transnaționale; 554 de filme au fost difuzate în cinematografe din întreaga Europă, 37,9 milioane de persoane având acces la opere audiovizuale europene din alte țări europene¹⁸.

Cele cinci premii culturale ale UE¹⁹ joacă un rol important în sporirea vizibilității sectoarelor culturale ale Europei prin recunoașterea și promovarea diversității și excelenței acestora. Pe această bază, Comisia va propune **un nou premiu al UE pentru arta spectacolului, pentru a celebra excelența artistică**, consolidând în același timp competențele, accesul pe piață și rețelele profesionale din cadrul ecosistemului european al artei spectacolului.

Prin **Ziua europeană a limbilor**²⁰, UE celebrează diversitatea lingvistică, ca expresie a bogatului patrimoniu cultural al Europei și ca piatră de temelie a democrației. **Promovarea diversității lingvistice și a învățării limbilor străine este unul dintre obiectivele specifice ale programului Erasmus+**²¹. În domeniul culturii, al audiovizualului și al mass-mediei emergente (de exemplu, jocurile video sau realitatea extinsă), programul „Europa creativă” are o moștenire în ceea ce privește promovarea diversității și a circulației conținutului european și extinderea publicului.

Promovarea activă a conținutului online „*Fabricat în Europa*” este esențială pentru ca publicul digital să descopere și să aprecieze bogăția și diversitatea acestuia. S-au înregistrat progrese semnificative prin măsuri de reglementare și de politică. De exemplu, revizuirea din 2018 a Directivei serviciilor mass-media audiovizuale (DSMAV)²² a consolidat vizibilitatea și punerea în evidență a conținutului audiovizual european în cadrul serviciilor de „video la cerere” (VOD – *video on demand*), alocând cel puțin 30 % din cataloagele lor operelor europene și impunând radiodifuzorilor să aloce o proporție majoritară din timpul lor de transmisie operelor europene. Valorificarea volumelor mari de date și a inteligenței artificiale (IA) poate spori și mai mult facilitarea descoperirii diverselor conținuturi europene, astfel cum se subliniază în Strategia privind aplicarea IA²³.

În plus, cercetarea și inovarea finanțate prin programul Orizont Europa consolidează reziliența sectoarelor culturale și creative, stimulează creșterea durabilă și utilizează tehnologia și colaborarea pentru a conserva și a îmbogăți diversitatea culturală și lingvistică a Europei.

Comisia va continua să protejeze și să consolideze gama bogată de expresii culturale și lingvistice ale Europei. Ea va exploata întregul potențial al cercetării, inovării și tehnologiei pentru a sprijini acest demers. Comisia va aprofunda **cercetarea și va sprijini investițiile în facilitarea descoperirii diverselor conținuturi culturale online create în Europa**, în urma

¹⁸ Componenta Media a programului a sprijinit, de asemenea, dezvoltarea a peste 300 de jocuri sau titluri de conținut imersiv, multe dintre acestea primind premii prestigioase.

¹⁹ Finanțate în cadrul componentei Cultură a programului „Europa creativă”: Premiul Patrimoniului european/Premiul Europa Nostra; Premiile pentru talente „Muzica mișcă Europa”, Premiul UE pentru arhitectură contemporană – Premiul Mies van der Rohe, Premiul UE pentru literatură și recentul premiu Simone Veil – un premiu al UE pentru patrimoniul cultural evreiesc.

²⁰ [Ziua europeană a limbilor | Comisia Europeană](#), o inițiativă comună cu Consiliul Europei.

²¹ [Exemple de proiecte care sprijină limbile regionale și minoritare: compilatie de proiecte cofinanțate de programele Erasmus+ și „Europa creativă”](#).

²² Directiva (UE) 2018/1808.

²³ COM(2025) 723.

publicării studiului pe aceeași temă²⁴, pentru a încuraja consumul acestora în interiorul și în afara UE, cu un accent special pe conținuturile muzicale și literare europene online.

3.3. Extinderea participării la cultură și a accesului la aceasta

Participarea culturală și accesul la activități culturale sunt esențiale pentru promovarea cetățeniei active și reprezintă un pilon fundamental al oricărei societăți democratice și favorabile incluziunii.

Unele state membre au introdus deja abonamente culturale menite să îmbunătățească accesul la cultură, în special pentru tineri. Finanțarea UE, în special în cadrul programului „**Europa creativă**”, a promovat, de asemenea, **accesul la cultură în diverse moduri**, de exemplu prin sprijinirea abonamentelor de cinema în cinematografele care aparțin rețelei de cinematografe Europa în mai multe țări ale UE, prin intermediul componentei MEDIA. Inițiative precum **Zilele europene ale patrimoniului**²⁵ sau **Traseul cultural DiscoverEU**²⁶ au extins posibilitățile de explorare a vastului patrimoniu cultural al Europei.

Cu toate acestea, mai sunt încă progrese de făcut. 51 % dintre europeni nu au participat la activități artistice, nici individual, nici ca parte a unui grup, în ultimele 12 luni^{27,28}. Acesta este motivul pentru care Comisia va îmbunătăți în continuare accesul tinerilor la patrimoniul cultural în întreaga Europă prin (i) instituirea unui **cadru voluntar pentru recunoașterea reciprocă a abonamentelor culturale și de patrimoniu cultural pentru tineri emise la nivel național**, (ii) promovarea **Traseului cultural DiscoverEU** în rândul tinerilor și (iii) **sporirea ofertei culturale** în cadrul **cardului de reducere pentru tineret al UE** existent în cadrul programului Erasmus+.

Există o serie de alți factori care afectează participarea, de la statutul socioeconomic la handicap, etnie, gen, vârstă și localizare geografică²⁹. Pentru a extinde și a îmbunătăți calitatea participării la cultură, UE și statele sale membre ar trebui să evalueze modul în care politicile, cum ar fi cele legate de știință, sănătate, mediu, educație, formare și coeziune socială, pot încuraja implicarea în cultură. Europa va continua să deschidă calea și să creeze egalitate de șanse prin investiții susținute și prin proiectarea incluzivă și accesibilă a infrastructurii și a programelor culturale. În acest sens, Comisia va întocmi un raport pentru a sprijini statele membre în ceea ce privește **sporirea participării și a sprijinului acordat persoanelor cu handicap în domeniul culturii**.

4. O UE care împuternicește artiștii și profesioniștii din sectorul cultural și sprijină oamenii

Viața culturală prosperă atunci când societățile creează condițiile care permit indivizilor și artiștilor să experimenteze și să depășească limitele. Acest lucru necesită condiții de muncă echitabile pentru artiști și profesioniștii din sectorul cultural, medii de lucru sigure, lipsite de violență de orice fel, precum și educație, formare și competențe adecvate. În același timp, este

²⁴ Studiu menționat în Planul de lucru al UE în domeniul culturii pentru perioada 2023-2026 (JO C 466, 7.12.2022).

²⁵ [Zilele europene ale patrimoniului | Zilele europene ale patrimoniului](#), proiect cofinanțat de UE și de Consiliul Europei.

²⁶ [Traseul cultural DiscoverEU | Portalul european pentru tineret](#) îi inspiră pe tineri să își adapteze călătoriile în funcție de siturile culturale și de patrimoniul cultural. DiscoverEU este finanțat în cadrul programului Erasmus+.

²⁷ [Statistici în domeniul culturii – participare culturală – Statistici explicate – Eurostat](#).

²⁸ [Europeans' attitudes towards culture \(Atitudinea europenilor față de cultură\) – mai 2025 – sondaj Eurobarometru](#).

²⁹ [Statistici în domeniul culturii – participare culturală – Statistici explicate – Eurostat](#).

esențial să se abordeze realitățile cu care se confruntă tinerii, inclusiv artiștii emergenți, pentru a construi o Europă bogată din punct de vedere cultural, care își prețuiește cu adevărat cetățenii. UE trebuie să promoveze educația în domeniul artei și accesul incluziv și sigur la cultură pentru copii, tineri și grupurile subreprezentate.

4.1. Asigurarea unor condiții de muncă decente

Mulți lucrători din domeniul cultural continuă să întâmpine dificultăți în a beneficia de drepturi și protecții echivalente în practică.

În 2024, 7,9 milioane de persoane erau angajate în sectoarele culturale și creative în întreaga UE, ceea ce reprezintă 3,8 % din totalul locurilor de muncă din UE. Cu toate acestea, există un nivel ridicat de diversitate în ceea ce privește componența forței de muncă și tipurile de locuri de muncă³⁰. Munca liber profesionistă și activitățile independente sunt mai frecvente decât în alte sectoare, aproape o treime din lucrătorii din domeniul cultural din întreaga UE fiind lucrători independenți, ceea ce reprezintă mai mult decât dublul mediei totale a UE³¹. Durata contractelor de muncă tinde să fie mai scurtă și mai puțin stabilă în comparație cu cele din sectoarele de ocupare a forței de muncă mai tradiționale. Proportia persoanelor care beneficiază de un contract de muncă pe durată nedeterminată este cu 15,2 puncte procentuale mai mică decât cea de pe piața generală a forței de muncă³². De asemenea, este mai puțin probabil ca artiștii și scriitorii să aibă un singur loc de muncă³³, iar peste jumătate dintre creatorii din domeniul audiovizualului (regizori, scenariști etc.) se confruntă cu perioade lungi fără muncă remunerată³⁴. Datele disponibile și constatările inspecțiilor indică niveluri semnificative de muncă nedeclarată în aceste sectoare³⁵.

Condițiile de muncă din domeniul culturii sunt adesea precare³⁶, iar artiștii și profesioniștii din sectorul cultural sunt adesea excluși de la protecția socială sau doar parțial acoperiți de aceasta. Condițiile de muncă precare se numără, de asemenea, printre factorii care au un impact negativ asupra sănătății mintale a profesioniștilor. Profesioniștii cu handicap continuă să se confrunte cu numeroase obstacole care îi împiedică să își dezvolte activitatea în condiții de egalitate cu ceilalți. Sectoarele culturale prezintă, de asemenea, o disparitate persistentă de gen în ceea ce privește veniturile, femeile având o pondere mai mare decât bărbații în rândul persoanelor cu salarii mici³⁷.

În ultimii ani, în statele membre au avut loc evoluții importante, mai multe țări adoptând o legislație privind statutul artiștilor sau alte măsuri specifice de sprijinire a artiștilor, cum ar fi elaborarea de politici și cartele privind remunerarea și condițiile lor de muncă. La nivelul UE, Comisia a sprijinit diferite studii, grupuri de experți și ateliere cu implicarea activă a statelor

³⁰ [Statistici în domeniul culturii – ocuparea forței de muncă în domeniul cultural – Statistici explicate – Eurostat.](#)

³¹ Idem.

³² Idem.

³³ Idem.

³⁴ [Statutul artiștilor și al profesioniștilor din sectoarele culturale și creative în Europa – Observatorul European al Audiovizualului.](#)

³⁵ [Caracteristicile ocupării forței de muncă și munca nedeclarată în sectoarele culturale și creative – Autoritatea Europeană a Muncii.](#)

³⁶ Potrivit unui [sondaj realizat de Panteia în 2024](#), 68 % dintre artiștii și profesioniștii din SCC intervievați lucrează mai mult de un loc de muncă, iar 71 % nu au acces la o protecție socială suficientă; în special artiștii liber-profesioniști și independenți.

³⁷ Datele pentru anul 2022. Potrivit [datelor Eurostat](#), în 2022, deși UE a înregistrat cea mai mică disparitate de gen în ceea ce privește ocuparea forței de muncă în domeniul cultural din ultimul deceniu, acest echilibru nu se reflectă în venituri. [Statistici în domeniul culturii – egalitatea de gen – Statistici explicate – Eurostat.](#)

membre³⁸, implicând atât partea de cultură, cât și partea de ocupare a forței de muncă și afaceri sociale, părțile interesate, partenerii sociali și Parlamentul European³⁹.

Este important să se intensifice acțiunile la nivelul UE pentru a îmbunătăți condițiile de muncă ale artiștilor. Comisia va propune o **Cartă a artiștilor din UE, care să prezinte principiile fundamentale, orientările și angajamentele pentru condiții de muncă echitabile** în aceste sectoare și să sporească conformitatea și responsabilitatea, în special din partea beneficiarilor fondurilor UE pentru cultură. Ea va organiza un **schimb la nivel înalt al UE cu părțile interesate și cu partenerii sociali**, iar rezultatele vor contribui, de asemenea, la elaborarea cartei.

În plus, pentru a îmbunătăți condițiile de muncă ale artiștilor, aceștia trebuie să manifeste o înțelegere clară a drepturilor lor, inclusiv a cadrelor juridice și contractuale care le reglementează activitatea. În acest scop, Comisia a sprijinit **lansarea instrumentului online „This Is How We Work”** (Acesta este modul în care lucrăm) **pe platforma Creatives Unite**, care oferă informații cu privire la cadrele juridice și de politică ce modelează statutul artiștilor, securitatea socială și relațiile de muncă⁴⁰. De asemenea, Comisia va colabora cu **inițiativa Creators Learn Intellectual Property**, dezvoltată de Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale, care oferă sprijin profesioniștilor din sectorul creativ cu privire la aspecte legate de proprietatea intelectuală.

4.2. Facilitarea mobilității transfrontaliere în domeniul culturii

Colaborarea și mobilitatea transfrontalieră sunt esențiale atât pentru carierele artiștilor, cât și pentru dezvoltarea unui spațiu cultural european care să încurajeze legăturile și dialogul între profesioniștii din sectorul creativ și cu cetățenii. De asemenea, ele servesc drept catalizator pentru competitivitate și accesul la noi piețe, permit operelor culturale și creative să circule mai liber la nivel transfrontalier și să ajungă la un public mai larg și stimulează creșterea și amploarea economiei creative a Europei.

Sprijinul pentru cooperarea transfrontalieră s-a aflat în centrul programului „Europa creativă”, peste 22 000 de profesioniști câștigând experiență internațională în perioada 2014-2020. Odată cu lansarea **programului de mobilitate „Cultura mișcă Europa”**⁴¹, oportunitățile de mobilitate s-au extins. În perioada 2022-2025, programul a sprijinit deja peste 6 000 de artiști și profesioniști din sectorul cultural din 40 de țări și a creat peste 280 de spații pentru artiști care au primit peste 1 000 de artiști individuali.

Cu toate acestea, mai multe obstacole continuă să limiteze realizarea deplină a acestor beneficii. Organizațiile culturale, artiștii și profesioniștii se confruntă cu provocări administrative costisitoare, care împiedică mobilitatea transfrontalieră. De exemplu, artiștii care doresc să efectueze turnee în Europa trebuie să depășească obstacole legate de normele privind dispozițiile variate în materie de ocupare a forței de muncă și de securitate socială, de potențiala dublă impozitare și de complexitatea prestării de servicii la nivel transfrontalier. Vizele și permisele de muncă pentru resortisanții țărilor din afara UE reprezintă adesea obstacole suplimentare în calea circulației și determină creșterea costurilor.

³⁸ [Statutul și condițiile de muncă ale artiștilor și ale profesioniștilor din sectoarele culturale și creative – Oficiul pentru Publicații al UE; Cartografierea condițiilor de muncă din sectoarele culturale și creative în UE.](#)

³⁹ Parlamentul European a fost principalul susținător al [cadrelor UE pentru situația socială și profesională a artiștilor și a lucrătorilor din sectoarele culturale și creative C/2024/4208.](#)

⁴⁰ [Acesta este modul în care lucrăm – Cartografierea condițiilor de muncă din sectoarele culturale și creative în UE \(creativesunite.eu\).](#)

⁴¹ [Cultura mișcă Europa – Cultură și creativitate.](#)

Prin viitorul **pachet privind mobilitatea echitabilă a forței de muncă**, Comisia va propune inițiative care vor moderniza, vor simplifica și vor digitaliza normele și procedurile în materie de mobilitate a forței de muncă și de liberă circulație. Aceste inițiative, cum ar fi **Pașaportul european de securitate socială**, vor aduce beneficii directe celor care participă la mobilitatea transfrontalieră în domeniul culturii. **Investițiile susținute ale UE în mobilitate sunt esențiale, inclusiv consolidarea sprijinului pentru programul „Cultura mișcă Europa”.**

4.3. Oferirea tinerilor posibilitatea de a-și face auzită vocea în cadrul structurilor de guvernare culturală, promovând în același timp talentele tinere și emergente

Tinerii joacă un rol esențial în conturarea culturii prezente și viitoare. Punctele lor de vedere pun sub semnul întrebării practicile tradiționale și extind orizonturile expresiei artistice, esențiale pentru evoluția și reînnoirea creativității.

Tinerii trebuie să fie recunoscuți ca membri cu drepturi depline ai comunității culturale. Investițiile în spații creative conduse de tineri și deținute de comunitate ar trebui să reprezinte o parte importantă a strategiilor de dezvoltare a infrastructurii culturale. Acordarea unui rol substanțial tinerilor în procesele de elaborare a politicilor le permite acestora să își afirme drepturile culturale.

Comisia va continua să sprijine participarea semnificativă a tinerilor la procesul de elaborare a politicilor UE prin intermediul instrumentelor sale consacrate. În plus, ea va institui o **rețea de ambadori culturali ai tineretului** pentru a discuta aspecte legate de politici culturale. Prin intermediul viitoarei **Strategii privind echitatea între generații**, Comisia intenționează – **prin conservarea patrimoniului, conservarea lingvistică și inovarea bazată pe cultură** – să promoveze **învățarea intergenerațională**.

Elaborarea politicilor culturale în întreaga Europă ar trebui, de asemenea, să se concentreze mai mult pe artiștii tineri și emergenți și pe tinerii profesioniști din sectorul cultural. Comisia va continua să sprijine și să încurajeze abordările specifice, inclusiv prin intermediul **schemei Platforma** din cadrul componentei Cultură a programului „Europa creativă” și al **programelor de stagii dedicate din cadrul programului Erasmus+**.

4.4. Furnizarea de educație în domeniul culturii și al artei

Cultura și educația sunt puternic interconectate. Implicarea educațională este fundamentală pentru instituțiile culturale, iar artele joacă un rol esențial în educație și în dezvoltarea umană de la o vârstă fragedă⁴². Integrarea educației în domeniul culturii și al artei în educația și formarea formală, non-formală și informală – ca elemente-cheie – cultivă simțul inițiativei, îmbunătățește exprimarea creativă, rezultatele școlare, gândirea critică și bunăstarea cursanților. Erasmus+ a promovat numeroase proiecte privind educația în domeniul culturii și al artei, inclusiv cooperarea cu muzeele și bibliotecile.

Participarea la activități culturale este strâns legată de implicarea civică și ajută oamenii să își dezvolte încrederea, empatia, toleranța și competențele de comunicare. Comisia va elabora un **proiect de învățare reciprocă pentru a consolida implicarea civică a elevilor și sentimentul de cetățenie democratică** prin cultură, atât în școli, cât și în jurul acestora.

Educația formală și învățarea pe tot parcursul vieții ar trebui să valorifice cultura pentru a dezvolta competențe creative esențiale, inclusiv competențe esențiale pentru ca UE să elimine decalajul în materie de inovare și să pregătească tinerii pentru o economie aflată în schimbare rapidă și pentru viitoarea piață a locurilor de muncă. Educația și formarea în domeniul artei pot

⁴² [Recomandarea Consiliului privind abordările bazate pe învățarea mixtă pentru un învățământ primar și secundar de înaltă calitate și incluziv \(2021/C 504/03\).](#)

crea, de asemenea, efecte de propagare mai ample, inspirând școlile și familiile să viziteze instituții culturale, muzee, teatre și biblioteci și să le utilizeze ca spații de învățare creative. Cu toate acestea, educația în domeniul artei și al culturii în școli are adesea un statut scăzut, nu beneficiază de resurse suficiente, este situată la periferia politicii în unele state membre și este adesea redusă în perioade de constrângeri bugetare.

Oferta de educație în domeniul artei și al culturii trebuie consolidată, iar calitatea acesteia trebuie îmbunătățită. Comisia va **promova o cooperare transsectorială mai strânsă între politicile din domeniul culturii și al educației**. Ea va promova parteneriatele între artiști, instituții culturale, organizații culturale comunitare, școli și furnizori de educație non-formală și va încuraja proiectele de educație în domeniul artei și al culturii de la nivel local.

Prin intermediul **uniunii competențelor, Comisia abordează declinul semnificativ al lecturii de cărți**. Ea se va baza pe activitatea recentă a experților din statele membre și pe inițiativele de promovare a lecturii, cum ar fi **Ziua europeană a autorilor**⁴³, **valorificând, de asemenea, rolul important al bibliotecilor** și utilizând cunoștințele acestora. **Coaliția UE pentru alfabetizare**, anunțată pentru 2026, va contribui la acest obiectiv esențial⁴⁴.

4.5. Îmbunătățirea sănătății și a bunăstării prin cultură

Practicile culturale îmbunătățesc sănătatea, bunăstarea și calitatea vieții la nivel individual, comunitar și societal. Integrarea inițiativelor în domeniul culturii și al sănătății s-a dovedit eficace în consolidarea legăturilor în cadrul comunității, a rezilienței emoționale și fizice, a stimulării sănătății mintale și a combaterii singurătății⁴⁵, ceea ce poate contribui la abordarea problemelor în materie de sănătate mintală cu care se confruntă copiii și tinerii.

Abordarea cuprinzătoare a Comisiei din 2023 cu privire la sănătatea mintală⁴⁶ a făcut un prim pas prin recunoașterea faptului că politicile din domeniul artei și al culturii îmbunătățesc sănătatea mintală și bunăstarea la nivel individual și societal și sprijină reziliența în materie de sănătate mintală. Abordarea a identificat terapia prin activități sociale și culturale în cadrul asistenței medicale primare ca fiind o abordare inovatoare în acest sens. Proiectele finanțate de UE pe această temă au oferit cunoștințe suplimentare⁴⁷, au identificat cele mai bune practici și au contribuit la sensibilizarea publicului.

Recomandările de politică din 2025 ale experților din domeniul culturii și al sănătății din statele membre ale UE⁴⁸ au solicitat măsuri îndrăznețe, cum ar fi elaborarea unor strategii transsectoriale, asigurarea unei finanțări durabile pentru promovarea cercetării și asigurarea unui acces echitabil. Comisia, cu sprijinul experților, va elabora **orientări ale UE privind cultura, sănătatea și bunăstarea** pentru factorii de decizie politică și părțile interesate. De asemenea, va continua să încurajeze schimburile periodice de bune practici în acest domeniu, sprijinind colaborarea transfrontalieră prin intermediul programului „Europa creativă”.

⁴³ [Ziua europeană a autorilor – Cultură și creativitate](#).

⁴⁴ Coaliția europeană pentru alfabetizare a fost anunțată în [Planul de acțiune privind competențele de bază](#), Comisia Europeană, martie 2025.

⁴⁵ [What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review](#) (Care sunt dovezile privind rolul artelor în îmbunătățirea sănătății și a bunăstării? O analiză preliminară), OMS, 2019.

⁴⁶ [O abordare cuprinzătoare cu privire la sănătatea mintală – Comisia Europeană](#).

⁴⁷ Cum ar fi proiectul CultureForHealth.

⁴⁸ Comisia Europeană: Direcția Generală Educație, Tineret, Sport și Cultură, *Cultură și sănătate – Este timpul să acționăm*, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2025, <https://data.europa.eu/doi/10.2766/0432398>.

5. O UE care se bazează pe cultură și pe patrimoniul cultural pentru a fi mai competitivă, mai rezilientă și mai solidară

Sectoarele și industriile culturale și creative se numără printre cele mai dinamice sectoare economice din Europa, stimulând inovarea și competitivitatea, creând locuri de muncă și îmbunătățind atractivitatea orașelor și regiunilor noastre. Start-upurile din domeniul tehnologiei digitale sunt foarte active în industriile culturale și creative⁴⁹. Cultura generează, de asemenea, efecte importante de propagare a creșterii în alte sectoare. De exemplu, turismul cultural reprezintă 40 % din totalul turismului european⁵⁰.

Producția culturală și creativă a Europei are încă un potențial neexploatat, atât în cadrul pieței unice a UE, cât și la nivel mondial. Pentru a-și valorifica potențialul și contribuția la competitivitatea UE, sectoarele și industriile culturale și creative trebuie sprijinite pe parcursul tranzițiilor cu care se confruntă. Acest lucru trebuie realizat într-un mod care să asigure promovarea diversității, protecția drepturilor creatorilor, respectarea unor standarde etice adecvate și protejarea patrimoniului cultural, inclusiv a patrimoniului digital.

Pe lângă măsurile transversale aplicabile în toate sectoarele, fiecare sector în parte se confruntă cu provocări și nevoi specifice pe care Comisia va continua să le abordeze prin inițiative sectoriale, formate de cooperare dovedite⁵¹ și fluxuri de finanțare⁵² care sunt în concordanță cu obiectivele politice generale.

5.1. Valorificarea tehnologiei digitale și a IA în sectoarele și industriile culturale și creative

Sectoarele și industriile culturale și creative beneficiază de pe urma tehnologiilor digitale și sunt transformate de acestea. IA, în special, schimbă modul în care cultura este creată, accesată și experimentată. Ea oferă noi oportunități de inovare și de implicare a publicului, inclusiv sprijinirea patrimoniului cultural prin restaurare, reconstrucție, conservare, reutilizare adaptivă pentru producțiile virtuale și o implicare sporită a utilizatorilor. În același timp, IA generează, de asemenea, noi provocări, în special în ceea ce privește drepturile de autor și utilizarea neautorizată a conținutului protejat prin drepturi de autor în antrenarea modelelor de IA generativă, utilizarea etică, diversitatea culturală, strămutarea locurilor de muncă, remunerarea echitabilă a creatorilor și nevoile în materie de competențe. În plus, este esențial să se acorde atenție unor aspecte precum proliferarea conținutului generat de IA, accesul la date și finanțare, precum și dependența de tehnologia din afara UE. Adoptarea IA în sectoarele culturale și creative rămâne inegală⁵³, sporind, de asemenea, nevoia de a cultiva competențe avansate.

⁴⁹ Dintre toate ecosistemele industriale, industriile culturale și creative atrag una dintre cele mai mari ponderi ale start-upurilor din domeniul tehnologiei, împreună cu sănătatea și mobilitatea. Mai multe informații: [Comisia Europeană, „Raportul anual privind piața unică și competitivitatea”, 2024.](#)

⁵⁰ [Organizația Mondială a Turismului a Națiunilor Unite \(OMT, „Report on Tourism and Culture Synergies”\) \(Raport privind sinergiile dintre turism și cultură\), 2018.](#) În plus, într-un raport din 2021, potrivit OMT, locațiile care apar în producții cinematografice sau de televiziune populare înregistrează o creștere medie de 25 % până la 40 % a sosirilor vizitatorilor.

⁵¹ De exemplu, [Grupul de experți privind patrimoniul cultural, Forumul filmului european](#) sau inițiativa [„Muzica mișcă Europa”](#).

⁵² De exemplu, componenta Media a programului „Europa creativă”, care acoperă sectorul audiovizual, sau finanțarea specifică acordată artei spectacolului (Perform Europe) în cadrul componentei Cultură a programului „Europa creativă”.

⁵³ 51 % dintre companiile de jocuri video, 39 % dintre companiile din domeniul audiovizualului și 35 % dintre companiile din domeniul mass-mediei de știri au adoptat soluții bazate pe IA. Raportul din 2025 privind perspectivele industriei mass-media europene | Conturarea viitorului digital al Europei.

Un mediu de reglementare favorabil și orientat spre viitor este esențial pentru sectoarele și industriile culturale și creative din Europa. UE a elaborat un cadru de reglementare⁵⁴ care sprijină creatorii și alți actori sectoriali care investesc în creație și în talente creative prin protejarea conținutului creativ, sprijinirea remunerării echitabile și stabilirea de standarde pentru o IA de încredere și centrată pe factorul uman.

Directiva din 2019 privind dreptul de autor pe piața unică digitală⁵⁵ contribuie la sprijinirea inovării, permițând în același timp creatorilor să controleze utilizarea conținutului lor. Regulamentul privind IA urmărește să asigure, printre altele, dezvoltarea și implementarea IA care respectă drepturile creatorilor, în conformitate cu Directiva privind dreptul de autor. Comisia va continua să faciliteze punerea în aplicare a aspectelor legate de dreptul de autor din Regulamentul privind IA și a cerințelor de transparență pentru conținutul generat de IA, precum și punerea în aplicare efectivă a excepțiilor privind extragerea textului și a datelor⁵⁶. De asemenea, este necesară o poziționare clară a UE în ceea ce privește aplicarea normelor internaționale privind plata redevențelor.

Strategia privind aplicarea IA⁵⁷ va sprijini adoptarea IA în sectoarele culturale, creative și mass-media pentru cazuri de utilizare specifice, cum ar fi producția virtuală, mass-media interactivă și imersivă, facilitarea descoperirii conținutului cultural (în special a conținutului muzical și literar) și gemenii digitali tridimensionali ai siturilor culturale și artefactelor. Strategia privind aplicarea IA anunță, de asemenea, lansarea unui studiu privind provocările de natură juridică asociate rezultatelor generate de IA și soluțiile tehnologice pentru a preveni și a atenua riscurile de încălcare a drepturilor de autor prin conținutul generat de IA. În plus, Comisia va revizui Directiva din 2019 privind dreptul de autor pe piața unică digitală, va continua să monitorizeze evoluțiile tehnologice și ale pieței și va examina eventuala necesitate a unor îmbunătățiri suplimentare ale cadrului juridic privind dreptul de autor pentru a aborda provocările generate de evoluțiile tehnologice și ale pieței.

Pentru a sprijini acest demers, Comisia intenționează să elaboreze o **nouă strategie privind IA pentru sectoarele culturale și creative** și să țină seama de nevoile lor specifice în viitoarele sale politici digitale, astfel încât Europa să își poată valorifica bogăția culturală și creativitatea umană în paralel cu progresele tehnologice.

Educația, alfabetizarea și competențele digitale sunt esențiale pentru implicarea critică și creativă în mediile culturale digitale. Uniunea competențelor consolidează rolul central al educației și formării în îmbunătățirea competitivității și a suveranității UE. Pe baza realizărilor din Planul de acțiune pentru educația digitală, o foaie de parcurs pentru 2030 privind viitorul educației și competențelor digitale va contribui la extinderea și aprofundarea competențelor digitale pentru creativitate, experiențe imersive și inovare artistică, digitalizare, alfabetizarea

⁵⁴ Acesta include în special [Directiva \(UE\) 2019/790](#), [Directiva \(UE\) 2018/1808](#), [Regulamentul \(UE\) 2022/2065](#), [Regulamentul \(UE\) 2022/1925](#), [Regulamentul \(UE\) 2024/1689](#) și [Regulamentul \(UE\) 2024/1083](#).

⁵⁵ Directiva (UE) 2019/790 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind dreptul de autor și drepturile conexe pe piața unică digitală și de modificare a Directivelor 96/9/CE și 2001/29/CE.

⁵⁶ Comisia a facilitat elaborarea unui cod de bune practici care detaliază normele privind IA de uz general și care a fost aprobat ca fiind adecvat pentru ca furnizorii să se poată baza pe acesta pentru a demonstra respectarea obligațiilor care le revin în temeiul Regulamentului privind IA. De asemenea, Comisia a adoptat un model pentru ca furnizorii de modele de IA de uz general să rezume conținutul utilizat pentru antrenarea modelelor lor. Este în curs un studiu privind fezabilitatea unui registru al clauzelor de neparticipare în temeiul excepției privind extragerea textului și a datelor și este planificat un alt studiu pentru a contribui la evaluarea normelor din Directiva privind dreptul de autor pe piața unică digitală, inclusiv a excepției privind extragerea textului și a datelor. În plus, Comisia a lansat un proces de elaborare a unui nou cod de bune practici pentru transparența conținutului generat de IA, în conformitate cu articolul 50 din Regulamentul privind IA.

⁵⁷ COM(2025) 723 final.

mediatică, conștientizarea în domeniul securității cibernetice și accesul digital multilingv. Comisia va oferi acces la cursuri practice de alfabetizare în domeniul IA și va sprijini formarea de profiluri multidisciplinare pentru sectoarele cu intensitate digitală mai mare care au nevoie de talente sectoriale în domeniul IA, inclusiv sectoarele culturale, creative și mass-media.

Valorificarea transformării digitale implică, de asemenea, deblocarea în continuare a potențialului inovator al sectoarelor sale culturale, în special prin proiecte ale UE finanțate prin programul Orizont Europa sau prin activitatea instituțiilor de învățământ superior de eliminare a lacunelor în materie de cunoștințe și de promovare a spiritului antreprenorial.

5.2. Promovarea dezvoltării regionale, teritoriale și locale bazate pe cultură

Oportunitățile culturale și infrastructura trebuie să fie disponibile în mod echitabil în toate statele membre, regiunile și teritoriile, inclusiv în regiunile periferice, rurale, insulare, de coastă și îndepărtate, precum și în regiunile ultraperiferice ale UE, care se confruntă cu provocări precum depopularea, îmbătrânirea demografică, barierele geografice și servicii mai puține și de calitate mai slabă. Cu toate acestea, aproximativ 38 % dintre europenii din zonele rurale consideră că distanța față de locurile culturale reprezintă o barieră în calea accesului⁵⁸.

Abordarea acestor lacune este esențială pentru a debloca pe deplin potențialul societal al culturii și pentru a sprijini dreptul efectiv de a rămâne. Acest lucru necesită politici culturale și măsuri de investiții care să fie **integrate în planuri mai ample de dezvoltare teritorială integrată și adaptate în mod specific nevoilor locale. Turismul cultural joacă, de asemenea, un rol esențial în conservarea și promovarea patrimoniului cultural al Europei.**

În acest sens, politica de coeziune a UE are un rol central. În perioada 2021-2027, peste 5 miliarde EUR au fost alocate pentru investiții directe în cultură și în patrimoniul cultural în toate regiunile și teritoriile, sprijinind peste 24 000 de situri culturale, de patrimoniu cultural și turistice⁵⁹. În completarea acestei alocări, politica agricolă comună (PAC) oferă, de asemenea, sprijin culturii în zonele rurale. Acest sprijin contribuie la consolidarea rolului culturii în dezvoltarea socioeconomică și teritorială. Comisia continuă să încurajeze eforturile depuse pentru a asigura progrese suplimentare în acest domeniu, în colaborare cu autoritățile naționale, regionale și locale, precum și cu părțile interesate relevante.

Privind în perspectivă, **Strategia UE pentru turismul durabil**⁶⁰ va promova în continuare turismul cultural durabil ca un catalizator pentru protecția patrimoniului, coeziunea socială, durabilitatea mediului și competitivitatea economică în întreaga Europă. În plus, Comisia lucrează la dezvoltarea unui proiect de învățare reciprocă pentru **a extinde oportunitățile pentru profesioniștii din sectoarele culturale și creative din zonele rurale**, cu scopul de a **spori atractivitatea regională și de a păstra tinerii**. În plus, **Mecanismul pentru noul Bauhaus european 2025-2027 va finanța, de asemenea, proiecte care vizează revitalizarea cartierelor printr-o proiectare durabilă, favorabilă incluziunii și de calitate.**

Rolul de revitalizare al culturii este la fel de evident și în contextele urbane. În ultimii 40 de ani, **Capitalele Europene ale Culturii**⁶¹ au stimulat cu succes oferta culturală în orașele gazdă. Acest lucru a sporit dinamismul cultural, a alimentat creșterea economică și a consolidat legăturile cu comunitatea în orașele din întreaga Europă. Pe baza acestui succes, Comisia își

⁵⁸ [Sondaj special Eurobarometru 562 privind atitudinea europenilor față de cultură.](#)

⁵⁹ Datele privind alocările UE pentru cultură și patrimoniu cultural în cadrul Fondului european de dezvoltare regională (inclusiv în cadrul componentei sale „Cooperare teritorială europeană – Interreg”) au fost extrase la 8 septembrie 2025. Cifrele reflectă doar alocările directe.

⁶⁰ [Strategia UE pentru turism.](#)

⁶¹ [Capitalele Europene ale Culturii – Cultură și creativitate.](#)

menține angajamentul de a promova inițiativa și va propune **un nou temei juridic pentru continuarea acțiunii și consolidarea Capitalelor Europene ale Culturii după 2033.**

5.3. Salvagardarea, protejarea și promovarea patrimoniului cultural, consolidând în același timp coeziunea și reziliența

Promovarea, conservarea și protejarea patrimoniului cultural, inclusiv a dimensiunii sale digitale, rămâne o prioritate fundamentală a procesului de elaborare a politicilor și a finanțării UE, sprijinită prin inițiative precum marca patrimoniului european, Zilele europene ale patrimoniului, Premiul Patrimoniului european/Premiul Europa Nostra și Platforma europeană al patrimoniului. Pe baza acestor realizări, Comisia **va reînnoi și va consolida marca patrimoniului european** pentru a asigura relevanța continuă a acesteia.

Comisia **sprijină digitalizarea și transformarea digitală a sectorului patrimoniului cultural** prin inițiative precum Europeana, care include în prezent peste 65 de milioane de articole digitale⁶², și cloudul destinat patrimoniului cultural⁶³ sau **spațiul european comun al datelor pentru patrimoniul cultural**⁶⁴. Aceste acțiuni îmbunătățesc accesul la date de înaltă calitate (inclusiv 3D), încurajează reutilizarea în toate sectoarele și accelerează adoptarea tehnologiilor emergente prin oportunități de formare și perfecționare. Comisia își va continua acțiunile de sprijin în acest domeniu.

Patrimoniul se confruntă cu riscuri multiple: dezastrele provocate de om, cum ar fi conflictele armate, schimbările climatice și degradarea mediului, precum și pericolele naturale⁶⁵, astfel cum au demonstrat războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, incendiile forestiere, cutremurele și inundațiile recente din întreaga Europă. Prin urmare, este urgent să se creeze și să se pună în aplicare planuri de pregătire pentru situații de criză și de gestionare a riscurilor, mecanisme și proceduri de cooperare în domeniul culturii și al patrimoniului.

În conformitate cu Planul de lucru al UE în domeniul culturii pentru perioada 2023-2026 și cu Strategia UE privind o Uniune a pregătirii⁶⁶, UE consolidează cooperarea și pregătirea prin mecanisme precum mecanismul de protecție civilă al UE și inițiative precum PROCULTHER⁶⁷ și proiectul READY⁶⁸ condus de ICCROM⁶⁹, care consolidează capacitățile statelor membre de a gestiona în mod eficace riscurile pentru patrimoniu în caz de dezastre, fenomene extreme legate de climă și conflicte. Cercetarea inovatoare este sprijinită în acest domeniu prin programul Orizont Europa, iar Comisia a acumulat experiență practică prin sprijinirea patrimoniului cultural și a artiștilor din Ucraina. Comisia va continua să colaboreze cu statele membre pentru a asigura conservarea patrimoniului digital valoros și accesul continuu la acesta (inclusiv la patrimoniul creat sub formă digitală) în fața riscurilor și pentru a îmbunătăți conservarea patrimoniului cultural digital în afara frontierelor naționale, care capătă o importanță tot mai mare în contextul creșterii amenințărilor naturale, cibernetice și de altă natură.

⁶² [Tabloul de bord statistic Metis.](#)

⁶³ [Cloudul destinat patrimoniului cultural - Comisia Europeană.](#)

⁶⁴ [Spațiul european comun al datelor pentru patrimoniul cultural.](#)

⁶⁵ [Concluziile Consiliului referitoare la abordarea UE privind patrimoniul cultural în situații de conflict și criză și Concluziile Consiliului privind gestionarea riscurilor în domeniul patrimoniului cultural 2020/C 186/01.](#)

⁶⁶ [Pregătirea - Comisia Europeană.](#)

⁶⁷ [PROCULTHER](#) – Protejarea patrimoniului cultural împotriva consecințelor dezastrelor.

⁶⁸ [READY - Reziliență pentru patrimoniu în caz de dezastre, riscuri climatice și situații de urgență complexe.](#)

⁶⁹ ICCROM înseamnă „International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property” (Centrul internațional pentru studiul conservării și restaurării bunurilor culturale).

Combaterea traficului de bunuri culturale este, de asemenea, esențială pentru protejarea patrimoniului cultural și a memoriei colective. Infrațiunile precum furtul, excavarea ilegală, jaful și falsificarea au un impact direct asupra identității, coeziunii și rezilienței comunităților, în special în zonele de criză și de conflict, și pot fi profitabile pentru criminalitatea organizată, pentru unele părți la conflict sau pentru teroriști. Bunurile culturale pot fi atractive pentru infrațiuni conexe, cum ar fi spălarea de bani, sustragerea de la respectarea sancțiunilor sau evaziunea fiscală, ceea ce le expune la riscuri.

Planul de acțiune al UE împotriva traficului de bunuri culturale⁷⁰, Regulamentul UE privind introducerea și importul bunurilor culturale⁷¹, Directiva privind combaterea spălării banilor⁷² și mai multe proiecte de cercetare finanțate de UE⁷³ au oferit un cadru solid pentru acțiunile coordonate în curs și viitoare în acest domeniu. De asemenea, Comisia colaborează cu Consiliul Internațional al Muzeelor în ceea ce privește prevenirea, cercetarea, investigarea și securitatea muzeelor, inclusiv renovarea Observatorului Internațional pentru Traficul Ilegal cu Bunuri Culturale, și a stabilit un dialog cu piața obiectelor de artă pentru a face schimb de informații și a promova practici etice⁷⁴.

În viitor, Comisia va continua să sprijine îmbunătățirea trasabilității bunurilor culturale, sprijinind diligența necesară și utilizarea tehnologiilor inovatoare, și va mobiliza toate părțile interesate pentru a proteja mai bine patrimoniul cultural și a combate infrațiunile legate de patrimoniu.

5.4. Căi creative de abordare a schimbărilor climatice și a durabilității mediului

Sectoarele culturale ar trebui să fie mobilizate în continuare pentru a impulsiona acțiunile în domeniul climei și al biodiversității, în timp ce actorii culturali ar trebui să fie împuterniciți să conducă tranziția verde. Comisia va continua să promoveze dialogul dintre părțile interesate din domeniul culturii și al mediului, inclusiv prin organizarea unui **atelier privind rolul culturii și al artelor pentru un mod de viață durabil**.

Promovarea unei culturi comune a arhitecturii și a proiectării și realizarea de investiții într-un mediu de viață de înaltă calitate pentru toți prin inițiative precum **noul Bauhaus european** rămân importante. Pentru a valorifica puterea transformatoare a artelor și a culturii pentru creativitate și inovare, Comisia va adopta o **comunicare și o propunere de recomandare a Consiliului privind viitorul NBE** și va încerca să sprijine în continuare cultura prin inițiative conexe.

Sectoarele culturale trebuie să abordeze probleme precum eficiența energetică, care, în cazul patrimoniului, ar trebui să fie echilibrată cu respectarea integrității acestuia. Ar trebui promovate în continuare inițiative și instrumente practice, cum ar fi contorul de CO₂ al unei campanii MEDIA pentru producțiile audiovizuale europene, dezvoltat în prezent cu sprijinul componentei MEDIA a programului „Europa creativă”⁷⁵ sau al proiectului Go Green pentru conservarea patrimoniului, finanțat prin programul Orizont Europa⁷⁶.

⁷⁰ [COM\(2022\) 800 Comunicarea Comisiei privind Planul de acțiune al UE împotriva traficului de bunuri culturale.](#)

⁷¹ [Regulamentul \(UE\) 2019/880.](#)

⁷² [Directiva \(UE\) 2024/1640.](#)

⁷³ [Inovații pentru combaterea traficului de bunuri culturale – Oficiul pentru Publicații al UE.](#)

⁷⁴ [Subgrupul privind piața obiectelor de artă \(E03650/2\) – Registrul grupurilor de experți ale Comisiei și al altor entități similare.](#)

⁷⁵ [Un contor comun al emisiilor de dioxid de carbon pentru sectorul audiovizual european: către un viitor care ține seama de aspectele de mediu.](#)

⁷⁶ [Proiectul GoGreen.](#)

Pe baza progreselor înregistrate, sprijinul UE pentru eforturile de înverzire ale sectoarelor culturale va continua. Un exemplu în acest sens este lansarea planificată a unui nou **parteneriat european ambițios în domeniul cercetării și inovării pentru un patrimoniu cultural rezilient**, cofinanțat prin programul Orizont Europa și care completează o serie de acțiuni în curs în domeniul cercetării și inovării. Acest parteneriat va investi în cercetare și inovare pentru a îmbunătăți conservarea patrimoniului cultural al Europei și pentru a contribui la neutralitatea climatică prin promovarea practicilor, tehnicilor și materialelor tradiționale și inovatoare identificate prin intermediul cercetării în domeniul patrimoniului cultural. De asemenea, Comisia va continua să pledeze pentru integrarea totală a **culturii și a patrimoniului cultural în agenda internațională privind adaptarea la schimbările climatice** prin intermediul mecanismelor de coordonare relevante și al forurilor internaționale.

6. O UE care promovează relațiile și parteneriatele culturale internaționale

Menținerea păcii, prevenirea conflictelor și consolidarea securității internaționale fac parte din rațiunea de a fi a Uniunii și reprezintă unul dintre obiectivele-cheie ale acțiunii sale externe. Cultura contribuie la aceste eforturi în calitate de promotor al păcii, catalizator pentru dezvoltarea durabilă și punte de legătură între oameni.

În peisajul geopolitic fragil actual, cu acțiuni străine de manipulare a informațiilor și ingerințe străine, cultura devine din ce în ce mai mult un domeniu strategic de influență. La nivel mondial, unele țări utilizează în mod activ cultura pentru a modela percepții și identități în vederea legitimării obiectivelor politice. Pentru a rămâne rezilientă și credibilă, UE trebuie să recunoască această realitate și să răspundă la aceasta prin consolidarea abordării sale bazate pe valori în relațiile sale culturale internaționale, prin valorificarea bogatei sale diversități culturale ca avantaj strategic care consolidează acțiunea externă, promovează reziliența societății, stabilitatea și reconcilierea și contribuie la securitatea noastră colectivă.

Există tot mai multe așteptări din partea statelor membre ale UE, a partenerilor și a organizațiilor internaționale ca UE să acționeze cu o mai mare coerență și ambiție în domeniul cultural pe scena mondială și în contexte multilaterale. Valoarea adăugată a UE constă în faptul că este mai mult decât suma părților sale, după cum o demonstrează și prezența sa la evenimente importante de diplomatie culturală și publică din țările partenere.

6.1. Integrarea strategică a culturii în acțiunea externă a UE

Prin dezvoltarea dimensiunii externe a Busolei pentru cultură, UE poate proteja și promova diversitatea culturală, își poate consolida rolul la nivel mondial și poate aduce beneficii concrete societăților din întreaga lume. Realizarea acestui obiectiv necesită voință politică, acțiuni coordonate și un angajament comun de a face din cultură o parte integrantă din angajamentul Europei față de lume și o resursă strategică pentru acesta. Delegațiile UE au un rol important în această privință.

Pe baza unor experiențe precum pachetul „Echipa Europa pentru patrimoniul cultural în Ucraina” și abordarea de tip „Echipa Europa” privind „Consolidarea parteneriatelor dintre muzeele din Africa și cele din Europa”, aceste modele ar trebui aplicate în mod mai sistematic, inclusiv în regiunile care se confruntă cu dezastre naturale, conflicte armate sau instabilitate economică. Platforma pentru relații culturale (CRP – *Cultural Relations Platform*) a introdus o abordare reînnoită, punând accentul pe implicare, pe baza dialogului colectiv, a cocreării și a parteneriatelor durabile. Proiectul „Spații europene ale culturii” a arătat că inițiativele culturale cocreate și înrădăcinate la nivel local pot consolida înțelegerea reciprocă și pot genera un impact de durată. Pentru a susține aceste eforturi, Comisia va **lansa o nouă etapă a CRP la nivel mondial**. De asemenea, Comisia își va continua cooperarea strânsă **cu rețeaua institutelor naționale pentru cultură din UE** pentru a promova relațiile culturale internaționale.

Pentru ca valoarea culturii să fie recunoscută ca pilon strategic-cheie al acțiunii externe a UE, UE va consolida integrarea sistematică și strategică a culturii în politicile și programele sale externe, inclusiv prin strategia sa „Global Gateway”. Instrumentele relevante, cum ar fi IVCDCI – Europa globală⁷⁷, ar trebui mobilizate în mod consecvent.

Pentru a maximiza impactul, politicile și acțiunile din domeniul relațiilor culturale internaționale ar trebui să consolideze și să încurajeze colaborarea transsectorială dintre cultură și afacerile externe la nivel local, regional și național, precum și cu părțile interesate. Colaborarea transsectorială și pe mai multe niveluri asigură faptul că acțiunea culturală reflectă atât prioritățile politice, cât și nevoile comunităților de pe teren. În acest sens, Comisia și ÎR/VP vor propune actualizarea **Strategiei UE privind relațiile culturale internaționale** (Comunicarea comună din 2016⁷⁸).

6.2. Intensificarea cooperării culturale în procesele de extindere și integrare, precum și în relațiile cu țările și regiunile învecinate

Cooperarea culturală joacă un rol esențial în apropierea țărilor candidate și potențial candidate de UE. Alinierea politicilor lor culturale la standardele UE, promovarea schimburilor profesionale, precum și menținerea diversității culturale și contribuția la aceasta le pot ajuta să își consolideze parcursurile de integrare. Programele UE precum „Europa creativă”, EU4Culture⁷⁹, Instrumentul de asistență pentru preaderare (IPA)⁸⁰ și TAIEX⁸¹ și-au demonstrat deja valoarea în sprijinirea sectoarelor culturale ale țărilor candidate și potențial candidate și în promovarea unui sentiment mai puternic de apartenență și a identității europene comune. Aceste inițiative generează locuri de muncă de calitate, stimulează creșterea durabilă și încurajează înțelegerea reciprocă între țările partenere și statele membre. Acest tip de sprijin ar trebui să continue în ceea ce privește avansarea procesului de extindere. Participarea tinerilor va fi, de asemenea, promovată în mod activ în regiunea vizată de procesul de extindere, pe baza inițiativelor de succes, inclusiv a laboratoarelor pentru tineret.

Comisia va continua să consolideze dialogul politic privind cultura cu țările candidate, potențial candidate și cu țările învecinate, în strânsă cooperare cu statele membre ale UE. De asemenea, Comisia va lansa o nouă etapă a **programului EU4Culture** în regiunea vecinătății estice. Dincolo de cooperarea tehnică, schimburile culturale oferă oportunități de dialog și schimb, precum și un discurs puternic, prezentând aderarea la UE nu numai ca un proces juridic și economic, ci și ca un proiect cultural comun. Participarea tinerilor va fi, de asemenea, promovată în mod activ în regiunea vizată de procesul de extindere, pe baza inițiativelor de succes, inclusiv a laboratoarelor pentru tineret.

În plus, o cooperare mai strânsă în domeniul culturii va aduce beneficii și relațiilor Uniunii cu țările învecinate și nu numai. De exemplu, bogatul patrimoniu material și imaterial al țărilor sud-mediteraneene oferă o bază solidă pentru cooperarea viitoare prin cultură, turism cultural

⁷⁷ Regulamentul (UE) 2021/947 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 iunie 2021 de instituire a Instrumentului de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională - „Europa globală”, de modificare și abrogare a Deciziei nr. 466/2014/UE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Regulamentului (UE) 2017/1601 al Parlamentului European și al Consiliului și a Regulamentului (CE, Euratom) nr. 480/2009 al Consiliului; [Jurnalul Oficial L 209/2021](#).

⁷⁸ [Comunicarea comună „Către o strategie a UE pentru relațiile culturale internaționale” \(JOIN/2016/029\)](#).

⁷⁹ [Pagina proiectului UE - EU NEIGHBOURS east](#).

⁸⁰ Mai multe proiecte au fost finanțate prin [Instrumentul de asistență pentru preaderare \(IPA\) al UE](#), de exemplu în Balcanii de Vest, cu scopul de a îmbunătăți cooperarea culturală ca motor al reconcilierii și al relațiilor de bună vecinătate, sprijinind stabilitatea regională pe termen lung și înțelegerea reciprocă.

⁸¹ [TAIEX - Comisia Europeană](#).

durabil și dezvoltare bazată pe patrimoniu. Noul pact pentru Mediterana⁸² oferă oportunități de a plasa patrimoniul cultural și industriile creative în centrul dialogului și al inițiativelor de cooperare și coordonare. În contextul pactului, Comisia va lansa o nouă **inițiativă Euro-Med pentru cultură, sport și turism**.

În plus, pe baza experienței dobândite în cadrul programului „Europa creativă”, Comisia a propus continuarea posibilității ca țările terțe să participe la programul AgoraEU.

6.3. Consolidarea multilateralismului prin cultură

Promovarea multilateralismului prin cultură rămâne esențială pentru ca UE să își consolideze rolul de actor global, să promoveze dialogul intercultural și să construiască parteneriate care să contribuie la pace, respect reciproc și prosperitate la nivel mondial. Prin participarea sa activă la foruri multilaterale precum UNESCO (inclusiv în contextul Mondiacult⁸³), G7 și G20, UE contribuie la elaborarea politicilor culturale internaționale și asigură coerența politicilor în toate sectoarele. UE ar trebui să joace un rol esențial în transpunerea acestor angajamente în acțiuni concrete și să contribuie la consolidarea rolului culturii în agenda de dezvoltare durabilă post-2030, prin promovarea în continuare a abordărilor bazate pe date concrete.

7. Cultura europeană: o investiție strategică

Sprijinirea viziunii și a obiectivelor politice ambițioase ale Busolei pentru cultura Europei necesită o mobilizare mai sistematică a instrumentelor de finanțare existente și viitoare la toate nivelurile, în paralel cu investițiile private și filantropia.

7.1. Finanțare specifică continuă

Sprijinul financiar continuu și specific al UE pentru sectoarele și industriile culturale și creative ale Europei va fi asigurat prin intermediul programului „Europa creativă” și al programului AgoraEU propus pentru perioada 2028-2034, care reunește cultura, mass-media, valorile și drepturile, valorificând succesele actualelor programe „Europa creativă” și CEDV. În conformitate cu propunerea sa, Comisia își propune să valorifice moștenirea și succesele programului „Europa creativă” și a propus dublarea bugetului alocat culturii. Comisia va acorda o atenție deosebită simplificării, inclusiv prin utilizarea pe scară mai largă a granturilor „în cascadă” și a finanțării necorelate cu costurile și a sumelor forfetare, ceea ce ar trebui să permită o mai mare eficiență și să o facă mai accesibilă.

7.2. Integrarea tuturor instrumentelor financiare ale UE

Finanțarea actuală a UE pentru cultură dintr-o serie de programe a fost esențială pentru promovarea educației, a cercetării, a inovării, a digitalizării, a dinamismului IMM-urilor, a cetățeniei active și a acțiunilor culturale cu țări din afara UE⁸⁴. Ghidul de **finanțare CulturEU** a ajutat părțile interesate să exploreze și să înțeleagă modul în care diferitele instrumente de finanțare ale UE abordează și finanțează cultura⁸⁵. Comisia **îl va actualiza pentru a reflecta oportunitățile de finanțare pentru cultură în următorul buget al UE**.

Pentru **următorul CFM, Comisia a propus sprijinirea culturii în cadrul instrumentelor relevante ale UE**, inclusiv Fondul european pentru competitivitate, Orizont Europa, planurile de parteneriat naționale și regionale și instrumentul „Europa globală”. În sprijinul acestei propuneri, Comisia va elabora **orientări privind investițiile strategice în cultură**, aliniate la principalele direcții ale Busolei pentru cultură.

⁸² [Comunicare comună privind Pactul pentru Mediterana – Orientul Mijlociu, Africa de Nord și Golf](#).

⁸³ Conferința mondială UNESCO privind politicile culturale și dezvoltarea durabilă.

⁸⁴ Cum ar fi Erasmus+, Orizont Europa, Europa digitală, InvestEU, CEDV și IVCDCl.

⁸⁵ [Ghidul de finanțare CulturEU - Cultură și creativitate](#).

7.3. Mobilizarea finanțării private

Explorarea unor mecanisme inovatoare pentru finanțarea sectoarelor și industriilor culturale și creative este esențială pentru a asigura sustenabilitatea lor pe termen lung. **Colaborarea dintre sectorul public și cel privat este puternic încurajată** pentru a extinde sursele de finanțare pentru cultură, cum ar fi completarea granturilor cu **instrumente de piață, încorporând noi abordări de finanțare, inclusiv filantropia și parteneriatele public-privat**, adaptate nevoilor specifice ale sectoarelor.

Comisia, împreună cu Fondul european de investiții (FEI), a dezvoltat instrumente financiare inovatoare ca alternativă la finanțarea tradițională prin granturi. Scopul acestora este de a mobiliza piețele financiare, atât în ceea ce privește capitalul propriu, cât și împrumuturile, în beneficiul mass-mediei și al altor industrii culturale și creative. Pentru a consolida și mai mult diversitatea și competitivitatea sectoarelor culturale și pentru a valorifica rezultatele bune obținute în domeniul mass-mediei prin garanțiile InvestEU, prin Mecanismul de garantare pentru sectoarele culturale și creative⁸⁶ și prin instrumentul de investiții de capital MediaInvest⁸⁷, Comisia va explora noi **instrumente financiare pentru a mobiliza capitalul privat și a facilita investițiile în sectoarele culturale și creative**, inclusiv în start-upuri și în întreprinderi, pentru a le spori capacitatea de a crea și de a inova.

8. Concluzii și perspective

Busola pentru cultura Europei stabilește un cadru de politică ambițios și consolidat al UE în domeniul culturii. Acțiunile sale orientate spre viitor sunt sprijinite de trei instrumente generale de politică pentru punerea sa în aplicare: un raport periodic privind starea culturii în UE, un dialog structurat al UE privind cultura și un centru de date culturale al UE.

Promovarea orientării strategice a prezentei Busole pentru cultură necesită un angajament politic consolidat și investiții în cultură. Acesta este spiritul în care se propune astăzi proiectul de declarație comună intitulată „Europa pentru cultură – cultura pentru Europa”. Comisia invită Parlamentul European și Consiliul să examineze proiectul cu scopul de a ajunge la un text convenit de comun acord și de a semna în comun declarația, ca dovadă a intenției comune.

Comisia va colabora și cu alte instituții publice, părți interesate din domeniul culturii, actori ai societății civile, organizații relevante și cu toate celelalte părți interesate pentru a se implica activ în atingerea aspirațiilor înalte ale Busolei pentru cultura Europei.

⁸⁶ [Mecanismul de garantare pentru sectoarele culturale și creative \(CCS GF\)](#), finanțat inițial prin programul „Europa creativă” până în 2020, apoi de InvestEU din 2021 și implementat printr-o colaborare eficientă între Comisie și Fondul european de investiții.

⁸⁷ [MediaInvest - Stimularea investițiilor în sectorul audiovizual european | Conturarea viitorului digital al Europei.](#)

ANEXA 1: ACȚIUNI EMBLEMATICE ALE BUSOLEI PENTRU CULTURA EUROPEI

Lista de mai jos prezintă acțiunile pe care Comisia le va întreprinde pentru a pune în aplicare Busola pentru cultura Europei.

Nr.	Acțiune	Calendar
VIZIUNE: Europa pentru cultură – cultura pentru Europa		
1.	Va propune o declarație comună a Parlamentului European, a Consiliului Uniunii Europene și a Comisiei Europene intitulată „Europa pentru cultură – cultura pentru Europa”.	T4 2025
2.	Va prezenta un raport privind starea culturii în UE și va organiza un dialog structurat al UE cu părțile interesate.	T3 2027 (starea culturii) T3 2026 (dialog)
3.	Va crea un centru de date culturale al UE gestionat de Comisia Europeană.	începând cu T3 2027
Direcția principală 1: VALORI ȘI DREPTURI		
4.	Va propune un nou premiu european pentru arta spectacolului.	T2 2027
5.	Va prezenta un raport pentru a sprijini statele membre în ceea ce privește sporirea participării și a sprijinului acordat persoanelor cu handicap în domeniul culturii.	T1 2028
6.	Va institui un cadru voluntar pentru recunoașterea reciprocă a abonamentelor culturale și de patrimoniu cultural pentru tineri emise la nivel național, va promova Traseul cultural DiscoverEU în rândul tinerilor și va spori oferta culturală în cadrul cardului de reducere pentru tineret al UE existent (finanțat în cadrul programului Erasmus+).	T4 2027 (abonamente) T2 2026 (DiscoverEU) T2 2026 (card pentru tineret)
Direcția principală 2: ARTIȘTI ȘI OAMENI		
7.	Va propune o Cartă a artiștilor din UE, în consultare cu partenerii sociali și cu părțile interesate.	T2 2027
8.	Va institui o rețea de ambasadori culturali ai tineretului pentru a discuta aspecte legate de politici culturale.	începând cu 2026
9.	Va prezenta orientări ale UE privind cultura, sănătatea și bunăstarea.	2028
Direcția principală 3: COMPETITIVITATE, REZILIENȚĂ, COEZIUNE		
10.	Va prezenta o strategie privind IA pentru sectoarele culturale și creative.	T1 2027
11.	Va dezvolta spațiul european comun al datelor pentru patrimoniul cultural, în contextul viitoarei strategii de implementare 2025-2030 pentru spațiul datelor.	începând cu T4 2025
12.	Va consolida marca patrimoniului european și Capitalele Europene ale Culturii după 2033.	T2 2026
13.	Va adopta o comunicare și o propunere de recomandare a Consiliului privind viitorul noului Bauhaus european (NBE), care să valorifice puterea transformatoare a artelor și a culturii pentru creativitate și inovare.	T4 2025
14.	Va lansa un nou parteneriat european în domeniul cercetării și inovării pentru un patrimoniu cultural rezilient.	T2 2026
Direcția principală 4: LA NIVEL INTERNAȚIONAL		

Nr	Acțiune	Calendar
15.	Va actualiza, împreună cu ÎR/VP, Strategia UE privind relațiile culturale internaționale.	T4 2027
16.	Împreună cu ÎR/VP, va valorifica abordarea de tip „Echipa Europa” pentru cultură pentru a încuraja punerea în comun a resurselor UE și ale statelor membre în domeniul culturii și al patrimoniului cultural.	În curs
17.	Va lansa o nouă etapă a programului EU4Culture în regiunea vecinătății estice.	T4 2025
18.	Va lansa o inițiativă Euro-Med pentru cultură, sport și turism în contextul Pactului pentru Mediterana.	T1 2026

INVESTIȚII

19.	Va simplifica accesul la finanțarea UE pentru cultură și va actualiza ghidul de finanțare CulturEU.	în curs (CE)
T4 2028 (CulturEU)
20.	Va elabora orientări ale UE privind investițiile strategice în cultură și va explora instrumente de investiții inovatoare pentru a atrage capital privat, inclusiv filantropie, în cooperare cu instituțiile financiare relevante.	T4 2028